A BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (hatodik tanács)

2017. június 14.*

„Előzetes döntéshozatal — A Bíróság eljárási szabályzatának 99. cikke — Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — 1215/2012/EU rendelet — Az 1. cikk (2) bekezdésének a) pontja — Hatály — Kizárt tárgykörök — Házassági vagyonjog — A házasság felbontása — A házasság során szerzett valamely vagyontárgy értékesítése”

A C-67/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Rayonen sad Varna (várnai kerületi bíróság, Bulgária) a Bírósághoz 2017. február 7-én érkezett, 2017. január 26-i határozatával terjesztett elő a

Todor Iliev

és

Blagovesta Ilieva között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: E. Regan tanácselnök, J.-C. Bonichot és C. G. Fernlund (előadó) bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint a Bíróság az eljárási szabályzatának 99. cikke alapján, indokolt végzéssel határoz,

meghozta a következő

Végzést

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 1. cikke (2) bekezdése a) pontjának értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Todor Iliev és Blagovesta Ilieva között, egy gépjárműnek a házasságuk felbontását követően történő értékesítése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

* Az eljárás nyelve: bolgár.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az 1215/2012 rendelet

3 Az 1215/2012 rendelet (34) preambulumbekezdésében az Európai Unió Tanácsa hangsúlyozta, hogy biztosítani kell a folytonosságot a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.; a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) és az annak helyébe lépő rendeletek között, többek között a Bíróság által az ezen egyezmény e rendeletnek megfelelő rendelkezései vonatkozásában már elvégzett értelmezést illetően is.

4 Az 1215/2012 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése és 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja a következőket írja elő:

„(1) E rendeletet polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni a bíróság jellegére való tekintet nélkül. Ez a rendelet nem terjed ki különösen az adó-, vám- vagy közigazgatási ügyekre, vagy az államnak a közhatalmi jogosítványai gyakorlása (*acta iure imperii*) során végrehajtott intézkedéseire vagy mulasztásaira vonatkozó felelősségre.

(2) E rendelet nem vonatkozik:

a) természetes személyek személyi állapotára, jog- és cselekvőképességére, házassági vagyonjogra, illetve az olyan kapcsolatból eredő vagyonjogra, amelyet az adott kapcsolatra alkalmazandó jog szerint a házasságéval hasonló joghatásúnak tekintenek.”

5 E rendelet 4. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

6 Az 1215/2012 rendelet 80. cikke értelmében a rendelet hatályon kívül helyezi a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendeletet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.).

7 Az 1215/2012 rendelet 81. cikke értelmében:

„[…]

Ez a rendelet 2015. január 10-től alkalmazandó, kivéve a 75. és a 76. cikket, amelyek 2014. január 10-től alkalmazandók.”

A Brüsszeli Egyezmény

8 A Brüsszeli Egyezmény 1. cikkének szövege a következő:

„Ezen egyezményt polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni a bíróság vagy törvényszék jellegére való tekintet nélkül. […]

Ezen egyezmény nem vonatkozik:

1. természetes személyek személyi állapotára, jog- és cselekvőképességére, házassági vagyonjogra, végrendeletre és öröklésre;

[…]” [nem hivatalos fordítás]

A bolgár jog

A nemzetközi magánjogról szóló törvénykönyv

9 A nemzetközi magánjog magánjogról szóló törvénykönyv 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontja előírja:

„A bolgár bíróságok és egyéb szervek akkor rendelkeznek joghatósággal, ha:

[…]

2. a felperes vagy a kérelmező bolgár állampolgár vagy a bolgár jog szerint létrehozott jogi személy.”

A családjogi törvény

10 A családjogi törvény 21. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a házastársak a házasság alatt közösen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatban azonos jogokkal rendelkeznek, függetlenül attól, hogy kinek a nevén szerezték.

11 E törvény 28. cikke értelmében a vagyonközösség megszűnése esetén a vagyon a házastársakat egyenlő arányban illeti meg.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

12 **A bolgár állampolgársággal rendelkező T**. Iliev, valamint az olasz és bolgár állampolgársággal rendelkező **B**. Ilieva 2007. június 1-jén kötött házasságot Sumenben (Bulgária).

13 2015. július 2-án a Rayonen sad Choumen (sumeni kerületi bíróság, Bulgária) határozatával felbontotta a felek házasságát.

14 A házasság e bíróság általi felbontását követően T. Iliev a kérdést előterjesztő bíróság előtt keresetet indított a B. Ilieva által vásárolt és 2009 novemberében az ő neve alatt nyilvántartásba vett gépjármű értékesítése iránt.

15 T. Iliev előadja, hogy ezt a gépjárművet közös pénzből tudták megvásárolni házasságuk fennállásának idején, továbbá hogy a családjogi törvény 21. és 28. cikke értelmében a gépjármű akkor is mindkettejüké, ha azt Olaszországban kizárólag B. Ilieva neve alatt vették nyilvántartásba.

16 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint, noha T. Iliev és B. Ilieva Bulgáriában állandó lakóhellyel rendelkezőként szerepeltek a nyilvántartásban, úgy kell tekinteni, hogy törvényes házasságkötésüknek, a gépjármű megszerzésének, a házasság felbontásának, valamint az alapeljárásbeli kereset benyújtásának idején szokásos tartózkodási helyük Olaszországban volt. Ez a bíróság pontosítja, hogy B. Ilieva tíz éve folyamatosan Olaszországban él és dolgozik, hogy 2016. március

14-én bejelentette a bolgár hatóságoknak, hogy Olaszországban tartózkodik, valamint hogy az olasz hatóságok által kiállított személyi igazolványán a Cuneo tartományban (Olaszország) található Alba lakosaként szerepel.

17 B. Ilieva vitatja, hogy a bolgár bíróságok joghatósággal rendelkeznek az alapeljárásbeli határozathozatalra, mivel az 1215/2012 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése alapján úgy véli, hogy az olasz bíróságok rendelkeznek joghatósággal.

18 A kérdést előterjesztő bíróság az e kérdéssel kapcsolatos kételyeinek ad hangot, amennyiben csupán egy – házasság felbontásával összefüggésben és a házasság fennállása során megszerzett vagyontárgyak értékesítésére irányuló ügyben –, a bolgár legfelsőbb bíróság által hozott ítélet áll a rendelkezésére. Ezen ítélet szerint az 1215/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének a) pontjában említett kivétel pusztán a családjogi törvény bizonyos cikkeiben meghatározott házassági vagyonjoggal kapcsolatos ügyekre vonatkozik, amelyek nem foglalják magukban a vagyontárgyak ilyen értékesítését. Ebből következik, hogy az ilyen értékesítés e rendelet hatálya alá tartozna. E bíróság szerint, ha ez lenne a helyzet, az említett rendelet 4. cikkének (1) bekezdése alapján az olasz bíróságok rendelkeznének joghatósággal az alapeljárásbeli határozathozatalra. Ezzel szemben, ha ez a bekezdés nem alkalmazandó, akkor a nemzetközi magánjogról szóló törvénykönyv 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontja értelmében a bolgár bíróságok rendelkeznének joghatósággal.

19 E körülmények között a Rayonen sad Varna (várnai kerületi bíróság, Bulgária) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A[z 1215/2012] rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett házassági vagyonjogi jogvitának minősül a házasság fennállása alatt a házastársi közös vagyon részeként megszerzett ingó dolog megosztása iránt a volt házastársak által benyújtott kereset?

2) A házasság fennállása alatt megszerzett, de az illetékes nemzeti hatóságnál csupán az egyik házastárs nevére bejegyzett ingó dolog megosztásával kapcsolatos jogvita a[z 1215/2012] rendelet 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében a rendelet hatálya alól kizárt területek körébe tartozik-e?

3) Mely bíróság rendelkezik joghatósággal a korábbi házastársak között a házasság fennállása alatt megszerzett ingó dolog tulajdonjogával kapcsolatban folytatott jogvitában, ha a házastársak valamely uniós tagállam állampolgárai, de az eljárás során fény derült arra, hogy a házasságkötés időpontjában, az ingó dolog megszerzésének időpontjában, a házasság megszűnésének időpontjában és a közös vagyonnak a házasság megszűnését követő megosztása iránti kereset benyújtásának időpontjában a lakóhelyük egy másik tagállamban volt?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

20 Eljárási szabályzatának 99. cikke alapján, amennyiben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a válasz egyértelműen levezethető az ítélkezési gyakorlatból, a Bíróság az előadó bíró javaslatára és a főtanácsnok meghallgatását követően az eljárás során bármikor indokolt végzéssel határozhat.

21 A jelen ügyben ezt a rendelkezést alkalmazni kell.

22 Együttesen vizsgálandó három kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy az 1215/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének a) pontját akként kell-e értelmezni, hogy a valamely tagállam állampolgárságával rendelkező, de egy másik tagállamban lakóhellyel rendelkező házastársak által a házasság fennállásának idején megszerzett ingó dolognak a házasság felbontásakor

történő értékesítésével kapcsolatos, az alapeljárásbelihez hasonló jogvita az 1215/2012 rendelet hatálya alá tartozik, vagy hogy az a házassági vagyonjog területére, ekként pedig az említett 1. cikk (2) bekezdésének a) pontjában szereplő kivételek körébe tartozik.

23 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben az 1215/2012 rendelet a tagállamok közötti kapcsolatokban – a Dán Királyság kivételével – immár felváltotta a Brüsszeli Egyezményt, a Bíróságnak az ezen egyezményre vonatkozó értelmezése erre a rendeletre is vonatkozik, amennyiben e rendelet és a Brüsszeli Egyezmény rendelkezései „egyenértékűnek” minősíthetők. Amint az az 1215/2012 rendelet (34) preambulumbekezdéséből kitűnik, biztosítani kell a Brüsszeli Egyezmény és az e rendelet értelmezése közötti folytonosságot (lásd ebben az értelemben: 2011. október 18-i Realchemie Nederland ítélet, C-406/09, EU:C:2011:668, 38. pont).

24 Az 1215/2012 rendelet alkalmazási körét illetően meg kell állapítani, hogy a rendelet 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja egybeesik a Brüsszeli Egyezmény 1. cikke második bekezdésének 1. pontjával, valamint hogy e két rendelkezés szövege hasonló.

25 Következésképpen a Bíróság Brüsszeli Egyezmény 1. cikke második bekezdésének 1. pontjával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára, konkrétan pedig az 1979. március 27-i de Cavel ítéletre (143/78, EU:C:1979:83) kell hivatkozni.

26 Ebben az ítéletben a Bíróság azt vizsgálta, hogy a házasság felbontása iránti eljárás keretében a vagyontárgyakra vonatkozóan hozott biztosítási intézkedéssel kapcsolatos jogvita – a szóban forgó intézkedés vagyonjogi jellege miatt – a Brüsszeli Egyezmény hatálya alá tartozik-e.

27 A Bíróság rámutatott, hogy bizonyos területek – köztük a természetes személyek személyi állapota, jog- és cselekvőképességük, a házassági vagyonjog, a végrendelet és az öröklés – sajátossága miatt az e területekkel kapcsolatos jogvitákat kizárták a Brüsszeli Egyezmény hatálya alól (1979. március 27-i de Cavel ítélet, 143/78, EU:C:1979:83, 6. pont).

28 A Bíróság megállapította, hogy a Brüsszeli Egyezmény 1. cikke második bekezdésének 1. pontjában szereplő „házassági vagyonjog” fogalma nemcsak a bizonyos nemzeti jogszabályokban kifejezetten és kizárólag a házasság céljából kialakított vagyonjogi rendszerekre, hanem a házastársi kötelékből vagy annak megszűnéséből közvetlenül következő valamennyi vagyoni viszonyra vonatkozik (1979. március 27-i de Cavel ítélet, 143/78, EU:C:1979:83, 7. pont).

29 A Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a házasság felbontására irányuló eljárások keretében a házastársak vagyontárgyaira vonatkozó jogviták adott esetben a következőkre vonatkozhatnak, illetve a következőkkel állhatnak szoros összefüggésben: első kategória, azaz a személyek személyi állapotával kapcsolatos kérdések; második kategória, azaz a házastársak közötti, a házastársi kötelékből vagy annak megszűnéséből közvetlenül következő valamennyi vagyonjogi viszony; harmadik kategória, azaz a közöttük fennálló, de a házassághoz semmilyen módon nem kapcsolódó vagyonjogi kapcsolatok, a Bíróság továbbá megállapította, hogy kizárólag az ezen utolsó kategóriával kapcsolatos jogviták tartoznak a Brüsszeli Egyezmény hatálya alá, míg az első kettővel kapcsolatosak ki vannak zárva annak hatálya alól (1979. március 27-i de Cavel ítélet, 143/78, EU:C:1979:83, 7. pont).

30 Ebből következik, hogy ami a korábbi házastársak közötti, a házasságuk során megszerzett ingó dolog értékesítésével kapcsolatos jogvitát illeti – amennyiben ez a jogvita az e személyek között fennálló, a házasság felbontásából közvetlenül következő vagyonjogi viszonyokra vonatkozik –, az ilyen jogvita nem az 1215/2012 rendelet hatálya alá, hanem a jelen ítélet előző pontjában említett második kategóriába tartozik.

31 Egyebekben hozzá kell fűzni, hogy noha a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi

rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.) az 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében a házasság felbontásával kapcsolatos polgári ügyekre vonatkozik, azt csak a házassági kötelék felbontására kell alkalmazni, az olyan kérdések kivételével, mint a házasság felbontásának jogalapja, a házasság vagyonjogi következményei vagy egyéb járulékos vonatkozások, amint az (8) preambulumbekezdéséből kitűnik.

32 Következésképpen az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének a) pontját akként kell értelmezni, hogy a valamely tagállam állampolgárságával rendelkező, de egy másik tagállamban lakóhellyel rendelkező házastársak által a házasság fennállásának idején megszerzett ingó dolognak a házasság felbontásakor történő értékesítésével kapcsolatos, az alapeljárásbelihez hasonló jogvita nem e rendelet hatálya alá, hanem a házassági vagyonjog területére, ekként pedig az említett 1. cikk (2) bekezdésének a) pontjában szereplő kivételek körébe tartozik.

A költségekről

33 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikke (2) bekezdésének a) pontját akként kell értelmezni, hogy a valamely tagállam állampolgárságával rendelkező, de egy másik tagállamban lakóhellyel rendelkező házastársak által a házasság fennállásának idején megszerzett ingó dolognak a házasság felbontásakor történő értékesítésével kapcsolatos, az alapeljárásbelihez hasonló jogvita nem e rendelet hatálya alá, hanem a házassági vagyonjog területére, ekként pedig az említett 1. cikk (2) bekezdésének a) pontjában szereplő kivételek körébe tartozik.

Aláírások